

سوغات و صنایع دستی گناباد

صنایع دستی هر منطقه را می توان بازتابی از تاریخ، فرهنگ و جغرافیای آن منطقه دانست. شهرستان گناباد نیز با داشتن پیشینه تاریخی طولانی از این قاعده مستثنا نیست؛ هم اکنون هنرمندان بی شماری در این شهرستان به یادگار از نیاکان خود به هنرافرینی در زمینه هایی همچون قالی بافی، نمد مالی و تولید پارچه های سنتی در بیدخت می پردازند اما آن چه که گناباد را به جایگاه رفیعی در زمینه صنایع دستی

رسانده وجود کارگاه های تولید سفال با پیشینه تاریخی پنج هزار ساله ای است که در روستای مند این شهرستان واقع شده اند. وجود کارگاه های تولید کاشی سنتی با قدمتی چهارهزار ساله (دوهزارسال پیش از میلاد) در بیدخت نیز ، جلوه ای دیگر از صنایع بی بدیل این شهرستان است که محصولات آن می تواند به عنوان سوغاتی زیبا و ارزشمند که نمایانگر هنر مردمان این سرزمین است به شمار رود.

غذاهای سنتی گناباد

در سال ها دور تنوع خوراک (شیرینی، نوشیدنی، غذا و تنقلات) رابطه ای تنگاتنگ با محیط و فرهنگ بومی هر منطقه داشت .این بدان معنی است که مردمان هر دیار از خوراکی هایی استفاده می کردند که متناسب همان منطقه بوده و غالبا مواد مورد نیاز برای تهیه آن ها نیز در همان محدوده وجود داشته است. غذاهای سنتی گناباد نیز بر همین اساس طبخ و آماده می شده است که از معروف ترین آن ها می توان به آش جوش پره، اشکنه قروت، اشکنه عس، توگی، آش کشنیز، اشکنه خرقه، اشکنه شیراز(ماست خشک شده که در زبان بومی به آن شیراز گفته می شود)، آش بند قبا، حسید و آش اماچ اشاره کرد. از معروف ترین شیرینی های این منطقه نیز می توان به کلمپه، قطاب، نان زنجبیلی و رو واکرده اشاره کرد.

برگرفته از کتاب آشنیزی ملل

مریم روزبهان

فرهنگ دیار کویر

صحبت درباره فرهنگ این دیار را می توان با سخنی از دکتر شریعتی آغاز کرد که فرمود وقتی در کوچه های گناباد، کاشمر، سرخس، بیرجند، قائن و طیس مردم سخن می گویند گویی سخن بلعمی و بیهقی را می شنویم.مردم گناباد زبانشان پارسی با گویشی گنابادی است که در کهنگی و اصالت با آثاری مانند اسرارالتوحید عطارنیشابوری برابری می کند و واژگان بسیار اندکی از زبان های بیگانه به آن رسوخ کرده اند.

البسه مردم قدیم گناباد نیز از فرهنگ غنی ایران سرچشمه می گرفته اند به طوری که مردان بیشتر از قبا، تنبان، نیم تنه(جلیقه)، قبا، لباده، خرقه، جبه، عرقچین و مندیل(دستار) و زنان نیز از پوشش جلیقه، تنبان، لچکی(شال سر)، پیچه و چادر استفاده می کردند.
کفش های مردان نیز گیوه، چارق و ارخالق بود که دست ساختی هنرمندانه از مردمان همان دیار بود.
جشن ها نیز در گناباد رنگ و بویی از تاریخ کهن این منطقه دارند ؛ به خصوص جشن نوروز و جشن سده.
دکتر شکورزاده در این زمینه می گوید در بیمر گناباد رسم است که در روز سیزدهم عید دختران گرد هم می آیند و فردی را به عنوان ملکه انتخاب می کنند که به اعتقاد دکتر باستانی می تواند از بقایای فرهنگی عصرپرستش آناهیتا در این منطقه باشد.

مقاله تحقیقی در رابطه با فرهنگ ایرانیان

فهیمه روزبهان

آشنایی با جاذبه‌های گردشگری شهر گناباد

مروارید کویر، شهر قنات های ایران

با خراسان گشت این هفته سفری خواهیم داشت به شهری تاریخی که دیرینگی آن را می توان در برگ برگ تاریخ باستانی ایران جست وجو کرد. هرچند آثار به دست آمده از اکتشافات باستان شناسی، قدمت تاریخی گناباد را به دوران هخامنشی مربوط دانسته اند اما وجود قنات های نامدار این دیار که گفته می شود توسط بهمن پوراسفندیار بنا شده اند دیر پایی این ملک را در پیوندی تنگاتنگ با تاریخ اساطیری ایران قرار داده است. در نام گذاری این شهر نیز مانند تاریخ آن اختلاف آرای فراوانی وجود دارد. از جمله نام هایی که بر این شهر گذاشته اند می توان به (ینابد و گنپا) اشاره کرد؛ فردوسی نیز در شاهنامه از این شهر با نام گنابد یاد کرده است.

امیر حسین صلاحی

روزنامهنگار

■ **امامزاده سلطان محمد عابد**

سلطان محمد عابد فرزند امام موسی کاظم (ع) و برادر امام رضا(ع). این مرقد مطهر و تاریخی در دوران سلجوقی بنا شده و در دوره های تیموری و صفوی تعمیر شده است .

■ **قنات قصبه**

قدیمی ترین و عمیق ترین قنات جهان واقع در دهستان زبید شهرستان گناباد واقع است. طول این قنات ۳۳کیلومتر و عمق مادر چاه آن بیش از ۳۰۰متر است. بنای این قنات را به بهمن پسر اسفندیار نسبت می دهند. جالب است بدانید این شاهکار بی بدیل به عنوان میراث جهانی در سازمان یونسکو به ثبت رسیده است.

■ **روستای سنو**

منطقه گردشگری نسو که علاوه بر جاذبه های طبیعی اش محل تاسیس اولین موزه روستایی در ایران است که به صورت تخصصی در زمینه زعفران فعالیت می کند.

■ **سپیدار روچی**

در مرکز روستایی به همین نام در یخش کاخک از توابع شهرستان گناباد درخت سپیدار تنومندی با قدمتی در حدود هزار سال قرار دارد که به عنوان یادگاری از نیاکان این منطقه برجای مانده است و امروزه به عنوان جاذبه گردشگری به شمار می رود. بلندی این درخت ۹متر و قطر تقریبی آن ۳متر است.

■ **آتشکده گناباد**

یادگاری از دوران هخامنشیان واقع در روستای گیسور شهرستان گناباد – وجود قلعه های باستانی دیگری مانند قلعه دختر، شورآب و قبر پیران و پشن، بر اهمیت و جذابیت بیشتر این مکان به عنوان جاذبه گردشگری افزوده است.

■ **اقامتگاه بوم گردی غورقوژد**

نوروزی متفاوت را با ما تجربه کنید – فضایی کاملاً سنتی به همراه طبیعت گردی و بازدید از اماکن تاریخی
☎ ۰۹۱۵۵۳۳۰۲۵۳

■ **نمد دوین**

اولین و بزرگ ترین تولید کننده محصولات طبی تزیینی و کالای خواب با استفاده از پشم گوسفند محافظ سلامتی و آسایش شماست .

محصولات ما را در اینستاگرام و تلگرام با Devinfelco دنبال کنید.

☎ ۰۹۱۵۱۱۴۵۶۴۶

■ **هتل و تالار نور بیدخت**

اتاقی با تجهیزات کامل و قیمت مناسب تالار با ظرفیت ۱۰۰۰ نفر

☎ ۰۵۱۵۷۳۳۲۶۷-۰۹۱۵۱۷۷۹۲۱۶

■ **اقامتگاه بوم گردی عارف و ماهرخ**

روستای قوژد گناباد – پذیرای گردشگران داخلی و خارجی برای بازدید از کلو ت قوژد و قنات جهانی قصبه مدیریت فرشادنیا: ۰۹۱۵۰۶۳۰۴۸۱☎

■ **فروشگاه سفال گناباد**

فروش کلی و جزئی محصولات ، بازارپایی محصولات و تبلیغات ، سفارشات پذیرفته می شود مدیریت امیری : ۰۹۰۱۱۶۵۸۲۶۸☎ potterystoreg - www. soofal.ir

دخلوخرج

شنبه ۱۹ بهمن ۱۳۹۸ - شماره ۵۲

شماره ۲۰۳۱۳ *خراسان*

گردشگری

(گناباد)

درباره صنعت گردشگری

بایدها و نبایدها در صنعت گردشگری

امیر حسین صلاحی

مهمان نوازی و آداب سفر را می توان مرسوم ترین واژه هایی دانست که درباره سفر به گوش مان خورده اند. مفاهیمی که به رعایت نکاتی از سوی گردشگران یا جامعه میزبان تحت تاثیر عواملی از جمله تعلیم مذهبی ، احساسات انسان دوستانه و در برخی موارد پیوند با آداب و سنن نیاکان اشاره می کنند ، با تحولات ابتدایی پدیده سفر و تغییر درماهیت و اهداف آن ، این واژگان نیز دستخوش تغییرات زیادی شدند به طوری که پا از دامنه روابط احساسی فراتر گذاشته و به مجموعه ای از قوانین و هنجارها تبدیل شده اند و از آن ها به عنوان حقوق گردشگری یاد می شود ؛ این قوانین مجموعه ای مدون از بایدها ونبایدها هستند که باید در رابطه دوسویه گردشگران و جامعه میزبان مورد توجه قرار گیرند. با شروع گردشگری نوین و به تبع آن افزایش آمار سفر برای گذران اوقات فراغت ، بهبود شرایط اقتصادی جوامع و بهبود امکانات لازم برای سفر، نیاز به هماهنگ سازی هرچه بیشتر کشورهای مبدأ و مقصد گردشگری احساس شد و از این رو مجموعه ای از مقررات با عنوان کدهای اخلاقی در سال ۱۹۹۹ تنظیم شد که عبارت اند از :

- شناخت متقابل واحترام هرچه بیشتر گردشگران و میزبانان
- به رسمیت شناختن گردشگری به عنوان عامل توسعه در جامعه میزبان
- آزادی در جابه جایی انسان
- شناخت هر چه بیشتر جایگاه میراث فرهنگی
- شناخت گردشگری به عنوان عاملی در جهت شکوفایی جامعه و فرد
- اجرای اخلاق جهانی برای گردشگری
- تعهدات متقابل گروه های دخیل در صنعت گردشگری
- به رسمیت شناختن حقوق گردشگران

در راستای ارائه این مبانی اصولی که در جهت استاندارد سازی رویه های گردشگری تدوین شد مجموعه ای از توصیه ها - با عنوان بیانیه گردشگرمسئول نیز ارائه شده؛ در این منشور از گردشگری به عنوان عاملی در جهت افزایش ظرفیت ها و شکوفایی فردی و اجتماعی که در پی تعامل و تجارب مطلوب حاصل می شود یاد شده است . این موارد عبارت اند از :

- به حقوق بشر احترام بگذاریم.
- از محیط زیست محافظت کنیم.
- به فرهنگ های دیگر احترام بگذاریم.
- با قوانین مکان های هدف گردشگری آشنا شویم و خود را ملزم به رعایت آن ها بدانیم.
- چشمان خویش را به روی فرهنگ های دیگر بگشاییم.
- درخصوص مقصد مد نظر تا حد امکان اطلاعات داشته باشیم.
- به این نکته توجه کنیم که گردشگری می تواند باعث رونق اقتصادی و اجتماعی شود.
- درخصوص بهداشت و امکانات پزشکی در کشور مقصد اطلاع داشته باشیم.

در ابتدای امر این مقررات یا موارد مطرح شده در منشور یا بیانیه اخلاق گردشگری بسیار مطلوب می نماید اما با اندکی تامل می توان ایرادهای فراوانی از دیدگاه اقتصادی و اجتماعی در آن یافت. از آن جمله می توان به اتکالی بیش از حد جوامع گردشگرپذیر در جهت توسعه اقتصادی کشورشان به واسطه این صنعت اشاره کرد ، به گفته اقتصاد دانان در اولویت قرار گرفتن این صنعت و اتکالی بیش از حد به آن در برنامه ریزی های اقتصادی می تواند علاوه بر تک بعدی شدن اقتصاد یک کشور، زمینه بروزمشکلات اجتماعی،فرهنگی و اقتصادی در نتیجه افول گردشگری آن کشور را فراهم آورد. علاوه بر این کسب شناخت کافی از جامعه مقصد توسط گردشگران به دلیل تنوع عوامل فرهنگی، آداب و سنن وهمچنین مظاهر تمدنی بسیار مشکل به نظر می رسد. همچنین دراین دستورالعمل ها به مشکلاتی از جمله تهاجم فرهنگی، تحقیر آداب و سنن منطقه، ایجاد نگاه ابزاری به میراث باستانی و صنایع دستی و تخریب محیط زیست که می تواند برای جامعه میزبان از ناحیه ورود گردشگران به وجود آیداشاره ای نشده است. بنابراین اگرچه گردشگری به دلیل ورود گردشگران از نقاط مختلف دنیا به مکان هدف گردشگری صنعتی جهانی به شمار می رود اما در برنامه ریزی های توسعه ای و مدیریت گردشگری حفظ حقوق ساکنان محلی و پاسداری از آثار تمدنی و فرهنگ کشور مقصد توسط گردشگران و کسب آگاهی های لازم درخصوص آداب و قوانین میزبانی از گردشگر توسط جوامع گردشگرپذیردر اولویت بوده تا در وهله اول آثار سوء این صنعت به حداقل برسد و در مراحل بعدی بتوان در جهت رشد اقتصادی و ارتقای فرهنگ عمومی جوامع دخیل در این صنعت گام برداشت .

برگرفته از سایت پارس رویال تورسیم

دکتر سید سعید قلیچی خیر آبادی

